

VÁÐARÁÐ

KANN FØROYSKA VÁÐARÁÐIÐ SETA KRØV TIL PENINGASTOVNAR

Bill Justinussen, sum í nógv ár hevur sitið í fíggjarnevndini, vil vita, hvat landsstýriskvinnan í fíggjarmálum vil við einum Váðaráði

Árni Gregersen

Landsbankin verður endurstovnaður og í sama viðfangi hevur landsstýriskvinnan við fíggjarmálum, Kristina Háfoss, Tjóðveldi, eisini lagt uppskot fram um at stovna eitt føroyskt Váðaráð.

Hetta ráðið skal sambært uppskotinum halda eyga við systemiskum fíggjarligum váðum í samfelagnum.

Fíggjarligt støðufesti er breitt hugtak, men í høvuðsheitum snýr tað seg um, at fíggjarkervið í síni heild er somikið sterkt og mótstøðuført, at trupulleikar, ið stinga seg upp, ikki breiða seg ótálmaðir í skipanini, soleiðis at grundleggjandi tænastrur til borgarar, fyrirkur og tað almenna verða órógvadar.

Álvarsligar fíggjarkreppur kunnu eisini hava ógviliga neiliga árin á búskapargongdina sum heild, og er seinasta fíggjarkreppan gott dømi um júst tað, skrivur landsstýriskvinnan í viðmerkingunum til lógaruppskotið.

Hon sigur eisini, at seinasta fíggjarkreppan staðfesti, at fíggjarligu eftirlitsstovnarir vóru ov veikir og tað, sum teir høvdu eftirlit við, er ov avmarkað.

Neyðugt er við eftirliti tvørtur um ymisku partarnar í fíggjargeiranum, eitt nú vinnurekandi grunnar og bankar.

Løgtingið setti í verk eina §19 kanning í kjalarvørrinum á kreppuni, og tilmælið var, at ymsu eftirlitini ikki eiga at virka undir ymskum myndugleikum.

Eitt føroyskt váðaráð, ið verður makroprudentiellur myndugleiki í Føroyum, tryggjar, at umboð fyri allar partar, ið hava við føroyska fíggjargeiran at gera, so hvørt meta um samlaða systemiska fíggjerváðan í Føroyum.

Ivi um myndugleikan

Hóast grundgevingarnar um systemiskar váðar, so ru tað tingfólk, sum ivast í um hetta fer at gera

Kristina Háfoss, Tjóðveldi, hevur lagt uppskot fram um at seta eitt føroyskt váðaráð á stovn

Bill Justinussen, tingmaður fyri Miðflokkinn, vil hava landsstýriskvinnuna at svara uppá, hvat eitt føroyskt váðaráð skal gera

nakran mun yvirhøvdur.

Ein av teimum, sum er beinleiðis skeptiskur yvir fyri einum slíkum Váðaráði, er Bill Justinussen úr Miðflokkinum.

Hann vil fyrst og fremst hava at vita frá landsstýriskvinnuni um hvørji onnur lond enn Danmark hava sett á stovn, sum skal halda eyga við systemiskum fíggjarligu váðunum.

Bill Justinussen sigur, at sum orsök til, at uppskotið er lagt fram, verður upplýst, at eitt úrslit av seinastu fíggjarkreppuni var, at: "... flestu lond styrktu yvirskipaða fíggjarliga eftirlitið í samfelagnum, og settu eisini á stovn tvørgangandi fíggjarlig váðaráð, ið skuldu tryggja...".

-Tá hetta upphald verður brúkt sum grundgeving fyri, at Føroyar eisini skulu hava egið fíggjarligt váðaráð, er neyðugt at fáa at vita,

um og hvussu "flestu lond" ítøkiliga hava skipað hesi viðurskipti, sigur tingmaðurin hjá Miðflokkinum.

Tingmaður vísir á, at Føroyar hava ikki egið fíggjareftirlit.

Tað ger, at føroyuskir myndug-

leikar hava avmarkaðar møguleikar at viðgera og handfara óstøðugu viðurskipti á fíggjarmarknaðinum.

- Ein av grundgevingunum fyri at lata tvey umboð fyri danska fíggjareftirlitið vera partur av Det

danske risikoråd er júst, at týðandi amboð at handfara systemiskar váðar liggja í hondunum á fíggjareftirlitinum. Hesi amboð hava føroyskir myndugleikar ikki, sigur Bill Justinussen.

Peningastovnarir

Bill Justinussen ger í sínum spurningum til landsstýriskvinnuna vart við, at føroysku peningastovnarir eru undir eftirlit av danskum myndugleikum – ikki føroyskum. Tí vil hann eisini vita, um uppskotið um Váðaráð eisini er ein roynd at yvirtaka fíggjareftirlitið við føroyskum peningastovnunum.

- Ivi er um myndugleikabýtið. Føroyskir peningastovnar eru undir danskum fíggjareftirliti. Eitt einmælt Løgting hevur harumframt 5. desember 2014 samtykt, at lóg um Det danske risikoråd skal galda fyri Føroyar. Viðkomandi er at spyrja, um lítila landið Føroyar skal hava tvey váðaráð – eitt føroyskt og eitt danskt – samstundis sum fleiri lond í Europa ikki enn hava stovnað egið fíggjarligt váðaráð, sigur Bill Justinussen.

Hann sigur, at tað er avgerandi at fáa greiðu á um føroyskir myndugleikar yvirhøvdur hava heimild at áleggja føroyskum peningastovnum kapitalrøv, tí fíggjarøkið er ikki yvirtikið.

Føroyskir peningastovnar eru ikki beinleiðis undir nøkrum føroyskum myndugleika.

Bill Justinussen vil eisini hava at vita frá Kristinu Háfoss, landsstýriskvinnu, um talan er um, at European Systemic Risk Board, sum er Váðaráð hjá ES, er fyrimyndin hjá einum føroyskum váðaráði, sum skal halda eyga við systemiskum fíggjarligum váða hjá sløkum 50.000 føroyingum.

Seinasti spurningurin til landsstýriskvinnuna er um lógaruppskotið í veruleikanum er ein yvirtøka av málsøkinum.

Spurningurin er settur 11. august og skal eftir tingskipanini svarast í seiansta lagi 10 dgar eftir at hann er settur.

Bankarnir eru ikki yvirtikið málsøki, men Bill Justinussen vil hava at vita, um uppskotið til eitt váðaráð í veruleikanum er ein yvirtøka av váðaráðnum